ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 10 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1973	ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 2

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 7

Περὶ τοῦ ὡρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων καὶ ἀσκήσεων τῶν Σχολῶν Νηπιαγωγῶν κατὰ ἔτη σπουδῶν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει:

α) Τὰ ἄρθρα 3 καὶ 23 (παρ. 1ε) τοῦ Ν. Δ)τος 1057) 1971 (ΦΕΚ τ. Α' 271)1971) «περὶ Σχολῶν Νηπιαγωγῶν».

ε) Τὴν ὑπ' ἀριθ. 646)1972 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Καθορίζεται τὸ ὡρολόγιον καὶ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν διδακτέων εἰς τὰς Σχολὰς Νηπιαγωγῶν μαθημάτων κατὰ ἔτη σπουδῶν, ὡς ἀκολούθως:

Ἄρθρον 1.

Μαθήματα	Ὧραι διδασκαλίας καθ' ἑβδομάδα Α' ἔτος	Β' ἔτος
1. Θρησκευτική, Ἐθνική, Κοινωνικὴ καὶ Πολιτικὴ ἀγωγὴ	1	1
2. Γενικὴ Παιδαγωγικὴ	2	—
3. Ἱστορία Προσχολικῆς ἀγωγῆς	2	—
4. Γενικὴ Διδακτικὴ	2	—
5. Εἰδικὴ Διδακτικὴ Νηπιαγωγείου	1	3
6. Ἀγωγὴ τῶν καθυστερημένων νηπίων	—	1
7. Γενικὴ Ψυχολογία	2	—
8. Ψυχολογία νηπίου καὶ παιδὸς	3	—
9. Ψυχολογία Προσαρμογῆς	—	2
10. Ψυχοπαθολογία τοῦ παιδὸς	—	2
11. Ἀγωγὴ τοῦ λόγου, ἰδίᾳ δὲ ὀρθοφωνία	2	2
12. Οἰκιακὴ Οἰκονομία μετὰ στοιχείων οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγωγῆς	3	3
13. Σωματολογία τοῦ παιδὸς (ἰδίᾳ τῆς προσχολικῆς ἡλικίας) Ὑγιεινὴ (ἀτομικὴ καὶ κοινωνικὴ)	3	—
14. Βρεφοκομία —Σχολικὴ Ὑγιεινὴ—Στοιχεῖα λοιμωδῶν νόσων πρώτης παιδικῆς ἡλικίας — Πρῶται βοήθειαι	—	3
15. Σωματικὴ ἀγωγὴ — Γυμναστικὴ ἀγωγὴ νηπίων (ρυθμικὴ ἀγωγή, παιδιαί, ψυχαγωγία νηπίων)	3	3
16. Τεχνικὰ (σχέδιον, χειροτεχνία, κατασκευὴ ἐποπτικῶν μέσων Νηπιαγωγείου)	3	3
17. Μουσικὴ (θεωρία, σολφέζ, παιδικὰ ἄσματα, ἐνόργανος)	3	3
18. Βιολογία — Στοιχεῖα Γεωπονίας — Κηπουρικὴ	1	1
19. Πρακτικαὶ ἀσκήσεις διδασκαλίας κατὰ πρόγραμμα ὁριζόμενον ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ		
Σύνολον ὡρῶν	31	27

Συνιστᾶται ἡ διάθεσις ἑνὸς ἀπογεύματος, καθ' ἑβδομάδα δι' ἕκαστον ἔτος σπουδῶν, δι' ἐπὶ πλέον δοκιμᾶς τῆς χορωδίας, ἢ ἐπισκέψεις εἰς βιοτεχνικάς, βιομηχανικὰς καὶ γεωργοκτηνοτροφικὰς ἐγκαταστάσεις τῆς περιοχῆς τῆς Σχολῆς Νηπιαγωγῶν ἢ ὠργανωμένην ψυχαγωγίαν ἢ συμμετοχὴν εἰς φιλανθρωπικὰ καὶ κοινωφελῆ ἔργα, ἀναλόγως τῶν διαφερόντων τῶν σπουδαστριῶν καὶ κατὰ πρόγραμμα καθοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς.

Ἄρθρον 2.

Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα.

Διδασκόμενα μαθήματα. Σκοπὸς διδασκαλίας τούτων.

Διδακτέα ὕλη.

Α' ἔτος.

1. Θρησκευτική, ἐθνική, κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ἀγωγή. (Ὧραι διδακτικαὶ 26).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τούτου σκοπὸν ἔχει τὴν πλήρη ἐδραίωσιν τοῦ Θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἐθνικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ φρονήματος τῶν σπουδαστριῶν, ὡς φορέων τῶν πολιτιστικῶν τούτων ἀξιῶν καὶ ἰδεωδῶν.

Διδακτέα ὕλη:

α) Διὰ τὴν Θρησκευτικὴν ἀγωγήν. Ἔννοια τῆς Θρησκείας. Θρησκευτικὴ πίστις καὶ Θρησκευτικὴ ἀγωγή. Ἡ ἐπιστήμη τῆς Θρησκειολογίας. Ὁ Χριστιανισμὸς ὑπὸ τὴν ὀρθόδοξον μορφὴν αὐτοῦ ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν λοιπῶν Θρησκειῶν. Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ πίστις καὶ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ τῶν Ἑλληνοπαίδων.

ε) Διὰ τὴν ἐθνικήν, κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἀγωγήν: Τὸ ἄτομον, ἡ κοινωνία καὶ ἡ Πολιτεία. Ἀτομικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἄτομον καὶ κοινωνικαὶ ὁμάδες. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ ἀτόμου ἔναντι τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Ἀτομικαὶ ἐλευθερίαι τοῦ κοινωνικῶς καὶ πολιτικῶς δρῶντος ἀνθρώπου. Αἱ ἔννοιαι «λαός», «ἔθνος», «πατρίς»,

«κράτος». Σκοποὶ καὶ λειτουργίαι (ἐξουσίαι) τοῦ Κράτους. Θεωρίαι περὶ τῶν λειτουργιῶν τούτων. Κράτος καὶ πολίτης. Κράτος καὶ διοίκησις. Πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ συστήματα: Ἀναρχισμός, Σοσιαλισμός, Κομμουνισμός, Φασισμός. Σύντομος ἀνάπτυξις καὶ κριτικὴ ἑκάστου τούτων.

2. Γενικὴ Παιδαγωγική.

(Ὧραι διδακτικαὶ 50).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Διὰ τοῦ ἐν λόγῳ μαθήματος σκοπεῖται ἡ εἰσαγωγὴ τῶν σπουδαστριῶν εἰς τὴν Παιδαγωγικὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν ἔρευναν καὶ μελέτην τῶν πρὸς ταύτην σχετιζομένων προβλημάτων, ἰδίᾳ δὲ τῶν τοιούτων τῆς προσχολικῆς ἀγωγῆς.

Διδακτέα ὕλη:

1. Ἡ παιδαγωγικὴ ἐπιστήμη. Ἔννοια, σκοπός, περιεχόμενον, σχέσεις αὐτῆς πρὸς ἄλλας ἐπιστήμας, μεθοδολογία ἐρεύνης της.

2. Ἡ ἀγωγή. Ἔννοια, σκοπός, παράγοντες, μέσα αὐτῆς.

3. Ὁ παιδαγωγὸς καὶ ὁ παιδαγωγούμενος.

4. Βαθμίδες ἀγωγῆς. Ἡ προσχολικὴ ἀγωγή. Ἔννοια, σκοπός, σημασία καὶ μέσα ταύτης. Ἱδρύματά της, ἰδίᾳ δὲ ὁ θεσμὸς τοῦ Νηπιαγωγείου.

5. Εἰδικοὶ σκοποὶ τῆς προσχολικῆς ἀγωγῆς:

α) Σωματικὴ ἀγωγὴ νηπίων. Μέσα: Ὑγιεινὸν περιβάλλον, κίνησις, παίγνιον, ἄσκησις.

β) Διανοητικὴ ἀγωγὴ τούτων. Ἀγωγὴ αἰσθήσεων, δεξιοτήτων, ἐκφράσεως, καλαισθητικὴ ἀγωγὴ νηπίων.

γ) Θρησκευτικὴ ἀγωγὴ νηπίων.

δ) Ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀγωγὴ νηπίων (ἕξις — ἄσκησις — καλλιέργεια ἀρετῶν).

6. Ὀργάνωσις τῆς ὅλης ἐργασίας καὶ ζωῆς εἰς τὰ ἱδρύματα προσχολικῆς ἀγωγῆς. Ὁδηγητική. Ἐργασία καὶ παιδιά. Ἐλευθερία καὶ πειθαρχία. Καλλιέργεια ἀρετῶν. Μέσα ἀποβολῆς ἐλαττωμάτων: Παράδειγμα — ὑποβολὴ — προστροπὴ — ἄσκησις — ἐθισμὸς — ποιναὶ — ἀμοιβαί.

7. Ἡ Νηπιαγωγός. Κλῆσις — μόρφωσις — εἰδικὴ κατάρτισις.

8. Μελέτη νηπίου. Συλλογὴ στοιχείων. Τήρησις ἀτομικοῦ Δελτίου καὶ ἀτομικοῦ φακέλλου. Συνεργασία Νηπιαγωγείου καὶ οἰκογενείας.

3. Ἱστορία προσχολικῆς ἀγωγῆς.

(Ὧραι διδακτικαὶ 50).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος. Τὸ μάθημα τοῦτο ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐξελικτικῆς πορείας τοῦ θεσμοῦ τῆς προσχολικῆς ἀγωγῆς, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, προκειμένου αἱ σπουδάστριαι νὰ γνωρίσουν τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐνεφανίσθησαν αἱ περὶ ταύτης ἰδέαι καὶ τὸν τρόπον θεσπίσεως καὶ ὀργανώσεως τῶν ἱδρυμάτων αὐτῆς.

Διδακτέα ὕλη:

Αἱ ἰδέαι περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν παίδων τῆς προσχολικῆς ἡλικίας εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα (Σπάρτην — Ἀθήνας). Ὁ Πλάτων, θεμελιωτὴς τῆς ἰδέας τῆς καθ' ὁμάδας ἀγωγῆς τῶν παίδων τῆς προσχολικῆς ἡλικίας. Ἀριστοτέλης. Γνῶμαι του περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν παίδων μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 7 ἐτῶν. Ἑλληνιστικοὶ χρόνοι. Ρωμαϊκὴ ἐποχὴ (ἰδέαι τοῦ Κουϊντιλιανοῦ καὶ τοῦ Πλουτάρχου περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν παίδων τῆς προσχολικῆς ἡλικίας).

Βυζαντινὴ ἐποχή. Μεσαίων. Ἀναγέννησις.

Νεώτεροι χρόνοι. Οἱ πρόδρομοι τῆς ὀργανώσεως τῆς προσχολικῆς ἀγωγῆς: Κομένιος. Ρουσσώ. Πεσταλότσι. Ἰδέαι των, περὶ τῆς προσχολικῆς ἀγωγῆς. Ἀνυπαρξία ὠργανωμένης προσχολικῆς ἀγωγῆς μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος.

Ὁ FROEBEL, δημιουργὸς τοῦ Νηπιαγωγείου. Ἡ μέθοδος AGAZZI. Ἡ M. ΜΟΝΤΕΣΣΟΡΙ. Ὁ DECROLY. Ὁ ED. CLAPAREDE. Συστήματα αὐτῶν ἀφορῶντα εἰς τὴν προσχολικὴν ἀγωγήν.

Ἡ ὀργάνωσις τῆς προσχολικῆς ἀγωγῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Αἰκατερίνη Λασκαρίδου. Ἡ προσχολικὴ ἀγωγὴ εἰς ἄλλας χώρας. Παγκόσμιος Ὀργάνωσις Προσχολικῆς Ἀγωγῆς. (ORGANISATION MONDIALE DE L' EDUCATION PRESCOLAIRE O.M.E.P.).

4. Γενικὴ Διδακτική.

(Ὧραι διδακτικαὶ 50).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Διὰ τοῦ μαθήματος τῆς Γενικῆς Διδακτικῆς σκοπεῖται ἡ κατάρτισις τῶν σπουδαστριῶν ἐπὶ θεμάτων τῆς Διδακτικῆς γενικῶς καὶ εἰδικώτερον ἐπὶ θεμάτων ἀπασχολήσεως τῶν νηπίων ἐντὸς τῶν Νηπιαγωγείων, ἐπὶ τῶν χρησιμοποιουμένων μεθόδων καὶ μέσων τῆς ἀγωγῆς, ὡς καὶ τῆς καθόλου ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας καὶ ζωῆς ἐντὸς τῶν ἱδρυμάτων τούτων.

Διδακτέα ὕλη.

Ἔννοια τῆς Γενικῆς Διδακτικῆς. Γενικὴ καὶ Εἰδικὴ Διδακτική. Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας γενικῶς. Διδασκαλία καὶ μάθησις. Ὁρισμὸς μαθήσεως. Στοιχεῖα, συνθῆκαι καὶ κίνητρα ταύτης. Ἡ μάθησις εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον. Τὸ διαφέρον ὡς κίνητρον μαθήσεως. Τὰ κέντρα διαφέροντος εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον.

Σκοπὸς τῶν ἐνασχολήσεων καὶ τῆς μαθήσεως εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον (ὄχι τόσον ἡ μετάδοσις γνώσεων, ὅσον ἡ ἀφύπνισις, ἡ κινητοποίησις καὶ ἡ κατεύθυνσις τῆς αὐθορμήτου τάσεως τοῦ παιδιοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ περιβάλλον του καὶ νὰ ἀφομοιώσῃ τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ).

Ἐκλογὴ τῶν ἐνασχολήσεων τῶν νηπίων. Ἰσχύουσαι ἀρχαί. Παιδοκεντρικὴ — Πατριδογνωστικὴ — Ἠθικο-θρησκευτική.

Διάταξις τῶν ἐργασιῶν καὶ ἐνασχολήσεων τοῦ νηπίου.

Ἀρχαί: Συσχετισμοῦ — Συγγενίας — Συγκεντρώσεως. Ἐνιαία Συγκεντρωτικὴ διδασκαλία. Ἐφαρμογή της κατ' ἀποκλειστικότητα εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ Νηπιαγωγείου. Ἐπιδιωκόμενοι ὑπ' αὐτοῦ σκοποί. Τὸ ἡμερήσιον πρόγραμμα τοῦ Νηπιαγωγείου. Διάρκεια τούτου. Τὰ περὶ κοπώσεως τῶν νηπίων. Μέσα πρὸς ἀποφυγήν της (ποσότης καὶ ποιότης ἔργου, ἐλαστικότης, ἐναλλαγή, ὠργανωμένη ἐλευθερία, χαρὰ κατὰ τὴν ἐργασίαν).

Ἡ μέθοδος ἐνασχολήσεως καὶ μαθήσεως εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον. Παράγοντες ταύτης: Ἀνθρώπινοι (νήπιον, νηπιαγωγός, τὸ δημιουργούμενον παιδαγωγικὸν περιβάλλον) καὶ ὑλικοὶ (διδακτήριον, μέσα, ὄργανα).

Μορφαὶ παροχῆς τοῦ νέου καὶ μορφαὶ μαθήσεως ἐν τῷ Νηπιαγωγείῳ: Μονολογική, Διαλογική, Ἐξατομικευμένη, Ὁμαδική.

Ἀκολουθητέα πορεία κατὰ τὴν μάθησιν εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον. Φυσικὴ πορεία μαθήσεως: Παρατήρησις — πρόσκτησις — ἐπεξεργασία τοῦ πρὸς μάθησιν ἀντικειμένου — χρησιμοποίησις καὶ ἐφαρμογή.

Ἀρχαὶ τοῦ νέου σχολείου ἐχουσαι κατ' ἐξοχὴν ἐφαρμογὴν εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον: Ἐποπτεία — Αὐτενέργεια — Κίνησις — Ἐργασία καὶ Δημιουργία (κατασκευαί).

Αἱ ἐγκαταστάσεις καὶ ὁ ἐξοπλισμὸς τοῦ Νηπιαγωγείου (κτίριον, αἴθουσαι, ἐπίπλωσις, διευθέτησις αὐτῶν, προαύλιον, σχολικὸς κῆπος καὶ ζωοτεχνικαὶ ἐγκαταστάσεις.).

Ὀπτικο-ακουστικὰ μέσα χρησιμοποιούμενα εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον. Εἴδη τούτων. Παιδαγωγικὸν ὑλικὸν πρὸς ἄσκησιν καὶ δραστηριοποίησιν τῶν νηπίων: Ὑλικὸν FROEBEL, MONTESSORI τῆς MAISON DES PETITS τῆς Γενεύης (AUDEMARS — LAFENDEL) κ.ἄ. χρῆσις ἑκάστου τούτων.

Ὀργάνωσις καὶ λειτουργία τοῦ Νηπιαγωγείου. Σχολικὴ ζωὴ ἐντὸς αὐτοῦ (ἐκθέσεις χειροτεχνημάτων, ἑορταί, κουκλοθέατρον, δραματοποιήσεις).

5. Εἰδικὴ Διδακτικὴ Νηπιαγωγείου.

(Ὧραι διδακτικαὶ 26).

Ἡ Εἰδικὴ Διδακτικὴ τοῦ Νηπιαγωγείου διαφέρει ἐκείνης τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, καθ' ὅτι εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον τὰ νήπια ἐργάζονται καὶ ἐνασχολοῦνται μᾶλλον ἢ διδάσκονται μαθήματα συστηματικῶς. Διὰ τοῦτο αἱ σπουδάστριαι πρέπει νὰ ἀσκηθοῦν, ὥστε νὰ κατευθύνουν ὀρθῶς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν δραστηριότητα τῶν νηπίων, νὰ ἀσκοῦν καταλλήλως τὰς αἰσθήσεις των, νὰ φέρουν αὐτὰ εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν πρὸς τὸ

περιβάλλον των, διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου νὰ ἀποκτοῦν ταῦτα ἐμπειρίας, νὰ ἀναπτύσσουν δεξιότητας καὶ νὰ μορφοῦν καλὰς ἕξεις.

Εἰς τὰ Νηπιαγωγεῖα ἐφαρμόζεται κατ' ἀποκλειστικότητα, ὡς σύστημα ἐκλογῆς καὶ διατάξεως τῆς ὕλης καὶ ὡς μέθοδος παροχῆς τοῦ νέου ἡ «Ἐνιαία Συγκεντρωτικὴ Διδασκαλία» εἰς ὅλον της τὸ εὖρος.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Σκοπὸς τῆς Εἰδικῆς Διδακτικῆς εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν σπουδαστριῶν κατανόησις τῆς συμβολῆς ἑκάστης τῶν ἐν τῷ Νηπιαγωγείῳ πραγματοποιουμένων ἀπασχολήσεων, δραστηριοτήτων καὶ ἀσκήσεων πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ γενικοῦ σκοποῦ τῆς προσχολικῆς ἀγωγῆς, ὡς καὶ ἡ ἐκ μέρους των ἀπόκτησις τῆς ἱκανότητος πρὸς ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν ἑκάστης τῶν ἐν λόγῳ δραστηριοτήτων, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνωνται οἱ ὑπ' αὐτῶν ἐπιδιωκόμενοι εἰδικοὶ σκοποί.

Διδακτέα ὕλη.

Ἐκ τῶν ἐντὸς τοῦ Νηπιαγωγείου ἐνασχολήσεων καὶ δραστηριοτήτων τῶν νηπίων:

Μύησις τῶν σπουδαστριῶν ἐπὶ τοῦ τρόπου ἀπασχολήσεως τῶν νηπίων εἰς πάσας τὰς περιοχὰς τὰς ἀναφερομένας εἰδικώτερον ἐν τῷ Ἀναλυτικῷ Προγράμματι τῆς Εἰδικῆς Διδακτικῆς τοῦ Β' ἔτους σπουδῶν.

Ἰδιαιτέρα ἔμφασις, δέον νὰ δοθῇ εἰς τὴν ἀγωγὴν τῶν αἰσθήσεων, τὴν ἀγωγὴν τῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως καὶ τὴν ἠθικο-θρησκευτικὴν ἀγωγὴν τῶν νηπίων.

6. Γενικὴ Ψυχολογία.

(Ὧραι διδακτικαὶ 50).

Σκοπός: Διὰ τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται ἡ ἐνημέρωσις τῶν σπουδαστριῶν ἐπὶ τῶν κυριωτέρων πορισμάτων τῆς συγχρόνου Ψυχολογίας, ὡς ἐπιστήμης, ἥτις ἔχει ἀντικείμενον ἐρεύνης τὴν ἀνθρωπίνην συμπεριφορὰν καὶ ὡς ἐπιστήμης ἐφηρμοσμένης ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐν προκειμένῳ δὲ τῆς προσχολικῆς ἀγωγῆς.

Διδακτέα ὕλη:

Ἔννοια καὶ περιεχόμενον τῆς Ψυχολογίας. Ἱστορία. Σχέσεις Ψυχολογίας καὶ Παιδαγωγικῆς. Μέθοδοι ἐρεύνης. Τὰ κυριώτερα πορίσματα τῆς συγχρόνου Ψυχολογίας περὶ τοῦ ψυχικοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ ἐνιαῖον τούτου. Αἴσθησις καὶ ἀντίληψις, προσοχή, φαντασία, μνήμη καὶ λήθη, νοημοσύνη, γλῶσσα, θυμικαὶ καταστάσεις (συναίσθημα), κίνητρα ἐνεργειῶν καὶ πράξεων (βούλησις). Ἐπίπεδον τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν τούτων κατὰ τὴν νηπιακὴν καὶ γενικώτερον τὴν προσχολικὴν ἡλικίαν. Συνθετικὴ θεώρησις τοῦ ψυχικοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου.

7. Ψυχολογία νηπίων καὶ παιδός.

(Ὧραι διδακτικαὶ 75).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τούτου ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν σπουδαστριῶν γνῶσιν τοῦ προοδευτικῶς διαμορφουμένου ψυχικοῦ βίου τοῦ νηπίου καὶ τοῦ παιδός. Εἰδικώτερον, διὰ τοῦ μαθήματος ἐπιδιώκεται ἡ βαθυτέρα κατανόησις τῶν ἀναγκῶν, τῶν τάσεων, τῶν δυνατοτήτων τῆς νηπιακῆς καὶ παιδικῆς ἡλικίας, ὥστε αἱ μέλλουσαι νηπιαγωγοὶ νὰ δύνανται νὰ κατανοήσουν καὶ αἰτιολογήσουν τὰς ἑκάστοτε ἀντιδράσεις καὶ τὴν συμπεριφορὰν τῶν ὑπ' αὐτῶν διαπαιδαγωγουμένων νηπίων.

Διδακτέα ὕλη:

1. Περιεχόμενον τοῦ μαθήματος. Ἔννοια ἡλικιῶν καὶ σταδίων. Μέθοδοι ἐρεύνης τοῦ ψυχικοῦ βίου τοῦ νηπίου καὶ τοῦ παιδός. Παράγοντες τῆς ψυχικῆς ἀναπτύξεως (ψυχογενέσεως).

2. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐπὶ μέρους ψυχικῶν λειτουργιῶν κατὰ τὴν βρεφικήν, τὴν νηπιακὴν καὶ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν.

α) Αἰσθησεοκινητικὴ ἀνάπτυξις καὶ προοδευτικὴ ὀργάνωσις τῆς ἀντιληπτικῆς ἱκανότητος τοῦ νηπίου καὶ τοῦ παιδός.

β) Ἀνάπτυξις τῆς προσοχῆς καὶ τῆς ἱκανότητος αὐτῶν πρὸς παρατήρησιν.

Ἰδιότητες τῆς προσοχῆς καὶ τῆς παρατηρήσεως κατὰ τὰς ἐν λόγῳ ἡλικίας.

γ) Συναισθηματικὴ ἀνάπτυξις τοῦ νηπίου καὶ τοῦ παιδός.

δ) Γλωσσικὴ ἀνάπτυξις αὐτῶν.

ε) Ἡ ἀνάπτυξις τῆς μνήμης των.

στ) Ἡ ἀνάπτυξις τῆς φαντασίας των.

ζ) Ἡ ἀνάπτυξις τῶν διαφερόντων των.

η) Ἡ ἀνάπτυξις τῆς νοημοσύνης των.

θ) Ἡ ἀνάπτυξις τῆς κοινωνικότητος αὐτῶν.

ι) Ἡ βουλητικὴ καὶ ἠθικὴ ἀνάπτυξίς των.

3. Συνθετικὴ θεώρησις τοῦ ψυχικοῦ βίου τοῦ βρέφους, νηπίου καὶ παιδός.

Γενικὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα καὶ ψυχολογικὴ ἑρμηνεία ἑκάστης τῶν ἀνωτέρω ἡλικιῶν.

8. Ἀγωγὴ τοῦ λόγου ἰδίᾳ δὲ ὀρθοφωνία.

(Ὧραι διδακτικαὶ 50).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Διὰ τοῦ μαθήματος τούτου σκοπεῖται ἡ ἐνημέρωσις τῶν σπουδαστριῶν ἐπὶ τῶν κανόνων καὶ τοῦ τρόπου τῆς καλῆς ἀρθρώσεως καὶ ὀρθοφωνίας, προκειμένου νὰ καλλιεργήσουν αἱ ἴδιαι τὸν προφορικὸν λόγον αὐτῶν καὶ νὰ γνωρίσουν τὰς περιπτώσεις δυσκολιῶν ἐκφράσεως, αἵτινες παρουσιάζονται εἰς τὰ νήπια. Ἔτι δὲ νὰ γνωρίσουν τὰ γενεσιουργὰ αἴτια τῶν δυσκολιῶν τούτων, ὡς καὶ τὰ μέσα ἐπανορθώσεως καὶ ἀποκαταστάσεώς των, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἀντιμετωπίζουν ἀποτελεσματικῶς τὰς παρουσιαζομένας ἀνωμαλίας ἐκφράσεως καὶ νὰ προβαίνουν εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν ἀποκατάστασιν τῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως τῶν μαθητῶν των καὶ εἰς τὴν καθόλου ἀγωγὴν τοῦ λόγου αὐτῶν. Ἐπὶ τούτοις ἐπιδιώκεται ἡ σπουδὴ θεμάτων σχετιζομένων μὲ τὴν παιδικὴν λογοτεχνίαν.

Διδακτέα ὕλη:

Α) Γενικά: Ὁ λόγος. Ἔννοια καὶ εἴδη αὐτοῦ (γραπτὸς καὶ προφορικός). Σκοπὸς καὶ σημασία τῆς ἀγωγῆς τοῦ λόγου. Ὁ προφορικὸς λόγος ὡς μέσον ἐκφράσεως, ἐπικοινωνίας καὶ ἀγωγῆς. Ἡ σπουδαιότης τοῦ λόγου διὰ τὴν κοινωνικὴν προβολὴν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἀξιολόγησιν τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιτυχίαν του εἰς τὴν ζωήν. Ἡ ὁμιλία, ἡ ἀνάγνωσις, ἡ ἀπαγγελία. Ἡ ἀνάγκη ἰδιαιτέρας γλωσσικῆς καλλιεργείας τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ.

Β) Εἰδικά: Παράγοντες ἐπιδρῶντες θετικῶς ἢ ἀρνητικῶς ἐπὶ τῆς καλῆς ἀρθρώσεως καὶ ὀρθοφωνίας. Κατάλληλος ἀντιμετώπισις τούτων ὑπὸ τῆς ἀγωγῆς.

1. Δυσκολίαι γλωσσικῆς ἐκφράσεως εἰς τὰ νήπια καὶ τὰ παιδιά.

α) Φυσιολογικὰ αἴτια τῶν τοιούτων καταστάσεων:

Στοιχεῖα φυσιολογίας τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς φωνῆς. Συνήθεις μορφαὶ διαταραχῶν τῆς φωνῆς κατὰ τὴν νηπιακὴν καὶ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν (ψευδισμός, τραυλισμός, βαταρισμός, βραδυγλωσσία καὶ παιδαγωγικὴ ἀντιμετώπισίς των).

Στοιχεῖα φυσιολογίας τῆς γλώσσης. Ἐγκεφαλικὸν καὶ περιφερειακὸν γλωσσικὸν σύστημα. Διαταραχαὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου (δυσλεξίαι, δυσαρθρίαι, δυσφασίαι, δυσλαλίαι ἢ ἀναρθρίαι, ἀφασίαι, ἀλαλίαι).

β) Συναισθηματικὰ καὶ γενικῶς ψυχολογικὰ αἴτια αὐτῶν.

2. Ὀρθοφωνικαὶ καὶ λοιπαὶ γλωσσικαὶ ἀσκήσεις. Ὀρθὴ θέσις τῶν χειλέων καὶ τῆς γλώσσης.

3. Περὶ τοῦ τρόπου προσφορᾶς τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς γλώσσης. Περὶ τῆς λειτουργίας τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς χρήσεως τῶν γλωσσικῶν ὀργάνων. Περὶ ἀρθρώσεως τῶν φωνηέντων, συμφώνων καὶ φθογγικῶν συμπλεγμάτων. Σύγκρισις τοῦ τρόπου προφορᾶς τῶν ὡρίμων καὶ τῶν νηπίων.

4. Σύντομος διαπραγμάτευσις τῶν βασικῶν σταθμῶν τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας. Ἰδιαιτέρα ἔμφασις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παιδικῆς λογοτεχνίας. Ὑποδειγματικὴ παρουσίασις ἐκλεκτῶν κειμένων τῆς παιδικῆς λογοτεχνίας.

5. Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, μὲ ἰδιαιτέραν ἔμφασιν εἰς τὴν φθογγολογικὴν ἀνάπτυξιν καὶ προφορὰν τῶν φωνηέντων, συμφώνων, διφθόγγων, φθογγικῶν συμπλεγμάτων κλπ.

9. Οἰκιακὴ Οἰκονομία μετὰ στοιχείων οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγωγῆς.

(Ὧραι διδακτικαὶ 75).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Σκοπὸς τούτου εἶναι ἡ παροχὴ εἰς τὰς σπουδαστρίας γνώσεων ἐπὶ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας (διατροφῆς, διαιτητικῆς, ἐνδυμασίας, κατοικίας), ὡς καὶ τῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς, αἵτινες θὰ ὑποδοθήσουν αὐτὰς εἰς τὴν καλυτέραν ἄσκησιν τοῦ ἔργου των. Ἔτι δὲ ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ κατάρτισίς των καὶ ἐπὶ ἄλλων εἰδικωτέρων θεμάτων, ἀφορώντων εἰς τὸν οἶκον καὶ προσιδιαζόντων εἰς τὴν φύσιν τῆς γυναικός.

Διδακτέα ὕλη:

Ἐκ τῆς Οἰκιακῆς Οἰκονομίας: Α' Θεωρία (Ὧραι 50).

α) Διατροφὴ καὶ Διαιτητική. Ἔννοια καὶ ὁρισμὸς τῆς διατροφῆς. Σχέσις τροφῆς καὶ ὑγείας. Φυσιολογία τῆς θρέψεως (πέψις, ἀφομίωσις τροφῶν, μεταβολισμός). Θρεπτικαὶ οὐσίαι. Ὁμάδες τροφῶν. Συντήρησις καὶ διατήρησις αὐτῶν. Διατροφὴ τῶν ἀτόμων κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας των. Διατροφὴ ἐγκύου, βρέφους, νηπίου καὶ παιδός. Ἐκλογὴ τροφῶν. Παιδικαὶ τροφαί. Δίαιτα — διαιτολογία. Δίαιτα εἰδικῶν περιπτώσεων (ἀσθενειῶν, ἀδενοπαθείας). Ὑπερσιτισμός — ὑπερσιτισμός. Ὑγιεινὴ παρασκευὴ γευμάτων. Γεύματα εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον ἢ τὸν Παιδικὸν Σταθμόν.

β) Ἐνδυμασία: Ἐνδυμασία — ἐξέλιξις ταύτης. Σύγχρονος ἐνδυμασία. Ὑφαντικαὶ ὕλαι. Ὑφάσματα καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Εἴδη καὶ ἐκλογὴ ἐνδυμασίας. Αἰσθητικὴ αὐτῆς. Ὑγιεινὴ — καθαρισμὸς — συντήρησις. Πατρόν. Παιδικαὶ ἐνδυμασίαι. Ἐνδύματα διὰ βρέφη καὶ νήπια. Πατρόν.

γ) Πρακτικά: (Ὧραι 25). Ἄσκησις τῶν σπουδαστριῶν εἰς τὴν γυναικείαν χειροτεχνίαν, τὴν ραπτικήν, τὴν μαγειρικήν, τὴν ζαχαροπλαστικήν, τὴν παρουσίασιν καὶ σερβίρισμα γευμάτων, τεῖου, δεξιώσεων, τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν οἰκιακὴν λογιστικήν. Συνταγαὶ φαγητῶν καὶ γλυκισμάτων— ἐκτέλεσις τούτων. Διαιτολόγιον καὶ παρασκευὴ γευμάτων νηπιακῆς ἡλικίας. Τρόπος παραθέσεως γευμάτων εἰς νήπια.

10. Σωματολογία καὶ Ὑγιεινὴ τοῦ παιδός.

(Ὧραι διδακτικαὶ 40).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος εἶναι ἡ ἀπόκτησις ὑπὸ τῶν σπουδαστριῶν γνώσεων ἐπὶ τῆς σωματικῆς ἐξελίξεως τοῦ παιδὸς κατὰ τὴν βρεφικὴν καὶ νηπιακὴν ἡλικίαν, τῆς ὀργανικῆς καὶ φυσιολογικῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐν λόγῳ περιόδους καὶ τῶν μέτρων ὑγιεινῆς τὰ ὁποῖα δέον νὰ λαμβάνωνται τότε, ὥστε νὰ μὴ παρεμπόδίζεται ἡ ἀνάπτυξις αὕτη.

Διδακτέα ὕλη:

Ἐκ τῆς Σωματολογίας καὶ Ὑγιεινῆς: Στοιχειώδης γνῶσις τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ παιδὸς καὶ τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ. Παράγοντες τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ παιδὸς (κληρονομικότης — περιβάλλον). Ἀνάπτυξις τοῦ σώματος καὶ τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ. Χρονικαὶ περίοδοι σωματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ παιδός. Διαφοροποίησις τῶν σωματικῶν ἀναλογιῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναπτύξεως. Αἱ ἔσω ἐκκρίσεις ἐν σχέσει πρὸς τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν. Ἡ φυσικὴ ἄσκησις καὶ ἐγκύμνασις τοῦ σώματος τοῦ παιδὸς καὶ δὴ τοῦ νηπίου. Ὑγιεινοὶ ὅροι σωματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ παιδός. Σωματομετρήσεις — Ὀργάνωσις αὐτῶν. Τὸ φυσιολογικὸν ὑπόβαθρον τοῦ ψυχικοῦ βίου.

Κατὰ τὸ δεύτερον ἑξάμηνον δέον ὅπως διατίθεται μία ὥρα καθ' ἑβδομάδα πρὸς πραγματοποίησιν ὑπὸ τῶν σπουδαστριῶν σωματομετρήσεων νηπίων.

11. Ὑγιεινή.

(Ἀτομική, κοινωνική).

(Ὧραι διδακτικαὶ 35).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Διὰ τοῦ ἐν λόγῳ μαθήματος σκοπεῖται ἡ ἐνημέρωσις τῶν σπουδαστριῶν ἐπὶ θεμάτων ἀτομικῆς ὑγιεινῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ παιδός, ὡς καὶ ἐπὶ θεμάτων ὑγιεινῆς τοῦ περιβάλλοντος (φυσικοῦ, οἰκογενειακοῦ, κοινωνικοῦ, σχολικοῦ) εἰς τὸ ὁποῖον διαβιοῦν οὗτοι, ὥστε νὰ δύνανται νὰ λαμβάνουν εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰ κατάλληλα μέτρα ἢ νὰ παρέχουν τὰς συμβουλὰς των πρὸς διαφύλαξιν τῆς ὑγείας τῶν μαθητῶν των.

Διδακτέα ὕλη:

Ὁρισμὸς καὶ σημασία τῆς ὑγείας καὶ τῆς ὑγιεινῆς (ἀτομικῆς, κοινωνικῆς, σχολικῆς).

α) Ἀτομικὴ ὑγιεινή:

1. Βιοτικαὶ ἀνάγκαι καὶ ὑγεία. Ὑγιεινὴ διαβίωσις τοῦ ἀνθρώπου. Ὅροι πρὸς διατήρησιν τῆς ὑγείας αὐτοῦ.

2. Κληρονομικότης καὶ περιβάλλον ὡς παράγοντες ἀτομικῆς ὑγείας — Ἐπιδράσεις αὐτῶν. Κληρονομικότης καὶ ἐπίκτητοι ἰδιότητες. Φυσικὸν περιβάλλον καὶ ὑγεία. Ἐπιδράσεις αὐτοῦ. Ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ, κλῖμα (θερμοκρασία, ὑγρασία, φῶς). Ὕδωρ — ὑγιεινὴ σύστασις αὐτοῦ, ἔδαφος καὶ σχέσις των πρὸς τὴν ἀτομικὴν ὑγείαν.

β) Κοινωνικὴ ὑγιεινή:

1. Ἡ καθαριότης τοῦ περιβάλλοντος (οἰκιῶν, χωρίων, πόλεων) ὡς παράγων ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ὑγείας. Ἀποχετεύσεις, καθαριότης κοινοχρήστων χώρων, ἀπολυμάνσεις.

2. Κοινωνικὰ νοσήματα καὶ προφυλάξεις. Ὑγιεινὰ μέτρα πρὸς περιορισμόν, ἀποφυγὴν ἢ καταπόλεμησιν αὐτῶν.

12. Τεχνικά.

(Ὧραι διδακτικαὶ 75).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Ἡ διδασκαλία τῶν Τεχνικῶν μαθημάτων εἰς τὰς σπουδαστρίας σκοπὸν ἔχει, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν καλλιέργειαν τῶν καλλιτεχνικῶν δεξιοτήτων αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἄσκησίν των εἰς τὴν κατασκευὴν χειροτεχνικῶν καὶ λοιπῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς τὴν καθόλου ἀγωγὴν τῶν νηπίων καὶ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ ὅλου περιβάλλοντος ἐντὸς τῶν Νηπιαγωγείων.

Διδακτέα ὕλη:

α) Θεωρητικῶς: Σύντομος εἰσαγωγὴ εἰς τὴν τέχνην καὶ τὴν καλλιτεχνίαν. Ἱστορία κλάδοι. Γνωρίσματα τῆς παιδικῆς καλλιτεχνίας.

β) Πρακτικῶς: 1) Ἰχνογραφία: Ἰχνογράφησις φυσικῶν ἀντικειμένων καὶ σχημάτων μὲ μολύβι ἢ κάρβουνον. Προοπτική. Ἰχνογράφησις σώματος καὶ προσώπου, οἰκιῶν, δένδρων, ἀνθέων, ζώων, πρὸς ἐποπτικὴν παράστασιν σκηνῶν εἰλημμένων ἐκ μύθων, μικρῶν ἱστοριῶν καὶ ἀφηγημάτων.

2) Ζωγραφική: Ζωγραφικὴ ἐξ ἀντιγραφῆς ἢ μεγεθύνσεως σχεδίου ἢ ζωγραφικὴ ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἢ ἀπὸ μνήμης. Χρησιμοποίησις χρωμάτων. Ἀνάμιξις χρωμάτων.

3) Διακοσμητική: Σχεδίασις σχεδίων, ἀρχαϊκῶν ἢ λαϊκῆς τέχνης. Συνδυασμὸς χρωμάτων καὶ σχημάτων. Σύνθεσις διακοσμητικῶν σχεδίων.

4) Χειροτεχνία: Κατασκευὴ ἀντικειμένων ἐξ ὑλικῶν εὐτελοῦς ἀξίας (ψηφιδωτὰ μικρῶν λίθων ἢ σπόρων, ἀντικείμενα ἐκ χαρτονίου, φελλοῦ, σύρματος, κλωστῶν) κατασκευὴ ἐπίπλων, σκευῶν, ἀνθέων, οἰκιῶν, δένδρων ἐξ ἁπλῶν ὑλικῶν. Βαφὴ ὑλικῶν. Χαρτοπλεκτικὴ — Χαρτοκολλητική. Γυψοτεχνία.

13. Σωματικὴ ἀγωγή. Γυμναστικὴ ἀγωγὴ νηπίων.

(Ὧραι διδακτικαὶ 75).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Διὰ τοῦ μαθήματος τούτου σκοπεῖται, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ διατήρησις καὶ προαγωγὴ τῆς σωματικῆς ὑγείας τῶν σπουδαστριῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ θεωρητικὴ κατάρτισις καὶ πρακτικὴ ἄσκησις αὐτῶν ἐπὶ τῆς Γυμναστικῆς ἀγωγῆς, τῆς ρυθμικῆς, τῶν παιδιῶν καὶ τῆς ψυχολογίας τῶν νηπίων, ὥστε νὰ δυνηθοῦν ἀργότερον νὰ ἐφαρμόσουν ταῦτα εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον.

3. Διδακτέα ὕλη:

α) Διὰ τὰς σπουδαστρίας: Γυμναστικαὶ ἀσκήσεις καὶ γενικῶς σωματικὴ ἀγωγὴ αὐτῶν. Ἀθλητισμός. Ἐθνικοὶ χοροί. Ἱστορία τῆς Γυμναστικῆς καὶ κινησιολογίας (εἰς ἡμέρας κακοκαιρίας).

β) Διὰ νήπια: Γυμναστικὴ ἀγωγὴ νηπίων. Ἀσκήσεις προσοχῆς. Ἀσκήσεις ἀμέσου ἀντιδράσεως καὶ αὐτοκυριαρχίας. Ἀγωγὴ τῶν ὤτων καὶ προετοιμασία τοῦ νηπίου εἰς τὸν ρυ-

θμὸν καὶ τὴν ρυθμικὴν κίνησιν. Ἀσκήσεις νηπίων ἐντὸς τῆς ὁμάδος—Πειθαρχία. Ἀσκήσεις νηπίων εἰς τὸ βάδισμα. Ρυθμικὴ νηπίων κατὰ τὰς μεθόδους JAQUES DALCROZE καὶ K. ORFF. Ρυθμικὴ μουσικὴ εἰς χρόνον ὁλοκλήρου, ἡμίσεος, τετάρτου καὶ ὀγδόου. Πρακτικὴ ἐφαρμογὴ ὁλοκλήρου ἡμίσεος καὶ τετάρτου — Σχετικὰ παίγνια. Τὸ παιδὶ τρέχει (ὄγδοα). Ἀσκήσεις ἤχου (ταμπουρίνο, ξυλάκι). Ἐναλλαλαγαὶ ρυθμῶν. Συνδυασμὸς ἤχων καὶ κινήσεων. Μιμικαὶ κινήσεις (συνδυασμὸς κινήσεως — λόγου). Σχετικὰ παίγνια. Αὐτοσχεδιασμοί. Μικραὶ ἱστορίαι ἢ ποιήματα ἐν συνδυασμῷ πρὸς κινήσεις καὶ ἤχους.

14. Μουσική.

(Ὧραι διδακτικαὶ 75).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος εἶναι ἡ θεωρητικὴ κατάρτισις καὶ ἡ πρακτικὴ ἄσκησις τῶν σπουδαστριῶν εἰς τὴν Μουσικήν, ὥστε νὰ καταστοῦν αὐταὶ ἱκαναὶ εἰς τὴν μουσικήν, γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν ἁπλῶν μελωδικῶν ἀσκήσεων καὶ παιδικῶν θεμάτων καταλλήλων νὰ διδαχθοῦν εἰς νήπια.

Διδακτέα ὕλη:

1. Θεωρία τῆς Μουσικῆς. Στοιχεῖα ἱστορίας τῆς Μουσικῆς. Περὶ κλιμάκων. Διαστήματα. Ἀνάγνωσις μουσικῶν ἀσκήσεων. Ἀσκήσεις ρυθμικαὶ καὶ μελωδικαί.

2. Ἄσματα κατάλληλα διὰ τὰ τονικὰ ὅρια τῆς φωνῆς τῶν νηπίων, ἀναφερόμενα εἰς πρόσωπα, ἀνθρωπίνας ἀσχολίας καὶ ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν ζωὴν παιδιῶν καὶ νηπίων. Ὡσαύτως ἄσματα περιέχοντα λέξεις δηλούσας ἐνέργειαν ἢ κίνησιν, ὥστε νὰ συνδυάζωνται πρὸς κινητικὰς ἐκδηλώσεις τῶν νηπίων.

3. Ἁπλαῖ προσευχαί. Ἀσκήσεις πρὸς σύνθεσιν παιδικῶν προσευχῶν.

4. Ἐνόργανος Μουσική, (παιδικὸς αὐλὸς ἢ MELODICA ἢ ἀκορντεόν, ξυλόφωνα, μεταλλόφωνα).

5. Παιδικὴ ὀρχήστρα μὲ ἁπλᾶ κρουστὰ ὄργανα.

6. Ρυθμοὶ — Δημιουργία καὶ χρησιμοποίησις ρυθμῶν.

7. Ἐπιλογὴ καταλλήλου μουσικῆς δι' ἀκρόασιν ἐκ δίσκων ἢ ἐκ ταινιῶν μαγνητοφώνου.

15. Βιολογία. Στοιχεῖα Γεωπονίας, Κηπουρική.

(Ὧραι διδακτικαὶ 26).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Διὰ τοῦ μαθήματος τούτου σκοπεῖται ἡ ἀπόκτησις ὑπὸ τῶν σπουδαστριῶν στοιχειωδῶν γνώσεων Βιολογίας, Γεωπονίας καὶ Κηπευτικῆς, ὥστε νὰ δύνανται ἀργότερον νὰ δημιουργήσουν εἰς τὰ Νηπιαγωγεῖα των κῆπον, μετὰ ζωοτεχνικῶν ἐγκαταστάσεων δι' ἐκτροφὴν μικρῶν ζώων γνωστῶν εἰς τὰ νήπια, πρὸς ἐνασχόλησιν καὶ δραστηριοποίησιν τούτων.

Διδακτέα ὕλη:

α) Ἐκ τῆς Βιολογίας: Διακριτικὰ γνωρίσματα ὀργανικῶν καὶ ἀνοργάνων ὄντων. Γέννησις καὶ πολλαπλασιασμός. Κληρονομικότης, φορεῖς ταύτης. Ἰδιότητες κληρονικαί, ἐπιγενεῖς καὶ ἐπίκτητοι. Βιολογικὴ προσαρμογὴ τῶν ὀργανισμῶν. Γενετικὴ καὶ Εὐγονική.

β) Ἐκ τῆς Γεωπονίας: Σημασία τῆς Γεωργίας διὰ τὴν χώραν μας. Σημασία τοῦ πρασίνου φυτοῦ, διὰ τὴν ζωὴν τῶν ζώων καὶ τὴν διατήρησιν τοῦ περιβάλλοντος. Τὸ κλῖμα καὶ τὸ ἔδαφος ὡς παράγοντες ἀναπτύξεως τοῦ φυτοῦ, εἴδη ἐδαφῶν, βελτίωσις ἐδαφῶν διὰ τῆς καλλιεργείας καὶ τῆς λιπάνσεως, φυσικὰ καὶ χημικὰ λιπάσματα.

Ἐχθροὶ τῶν φυτῶν (ἔντομα καὶ ἀσθένειαι), μέθοδοι καταπολεμήσεως αὐτῶν, γεωργικὰ φάρμακα καὶ προφυλάξεις κατὰ τὴν χρησιμοποίησίν των.

γ) Ἐκ τῆς ζωοτεχνίας. Ἐκτροφὴ ὀρνίθων, περιστερῶν, κονίκλων εἰς τὸν σχολικὸν κῆπον. Διατήρησις ἐνυδρείου. Ἐκτέλεσις ἐργασιῶν σχολικοῦ κήπου.

16. Πρακτικαὶ ἀσκήσεις διδασκαλίας.

Σκοπός: Ὑπὸ γενικὴν θεώρησιν ἡ ὅλη ἐν ταῖς Σχολαῖς Νηπιαγωγῶν ἐργασία καὶ κατάρτισις τῶν σπουδαστριῶν ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ ταύτας ἱκανὰς νὰ ἀναλάβουν ὑπευθύνως τὴν σχολικὴν πρᾶξιν εἰς Νηπιαγωγεῖα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κρίνεται ἀναγκαῖον, ὅπως αὐταὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν προάγωνται εἰς τὰς ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ σκοπίμους παρατηρήσεις ἐπὶ νηπίων καὶ ἀσκῶνται εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ἐκδηλώσεων καὶ τῆς καθόλου συμπεριφορᾶς αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ παρακολουθοῦν ἐν ἀρχῇ ὑποδειγματικὰς διδασκαλίας καὶ ἐργασίας τῶν προτύπων Νηπιαγωγείων καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀναλαμβάνουν αἱ ἴδιαι δοκιμαστικὰς διδασκαλίας πρὸς πειραματισμὸν καὶ συζήτησιν ἐπὶ τῶν ἀνακυπτόντων προβλημάτων.

Ἡ τοιαύτη πρακτικὴ ἄσκησις τῶν σπουδαστριῶν πραγματοποιεῖται κατὰ πρόγραμμα καθοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ.

Β' ἔτος.

1. Θρησκευτική. Ἐθνική. Κοινωνικὴ καὶ Πολιτικὴ Ἀγωγή.

(Ὧραι διδακτικαὶ 26).

Διδακτέα ὕλη:

α) Διὰ τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγήν. Ὁ βίος καὶ τὸ ἔργον τῶν τριῶν μεγάλων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

Σύντομος παράφρασις καὶ ἀνάπτυξις τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Μ. Βασιλείου «πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων», τοῦ λόγου τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου, «περὶ κενοδοξίας καὶ ὅπως δεῖ τοὺς γονέας ἀνατρέφειν τὰ τέκνα», ὡς καὶ τῶν δύο πρὸς Εὐτρόπιον λόγων (παιδαγωγικὴ καὶ ἠθικὴ ὁμιλία).

β) Διὰ τὴν ἐθνικήν, κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἀγωγήν: Περὶ Δημοκρατίας καὶ ὁλοκληρωτισμοῦ. Οἱ θεσμοὶ τῆς Δημοκρατίας. Ἡ κομματικὴ ζωή, ἡ κατοχύρωσις τῶν ἐλευθεριῶν, ἡ κυριαρχία τοῦ νόμου καὶ ἡ ἀναγκαιότης τῶν κομμάτων. Πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τῆς Δημοκρατίας. Ὁλοκληρωτισμὸς καὶ μορφαὶ αὐτοῦ. Τὸ Σύνταγμα. Ἡ καθιέρωσις καὶ αἱ προϋποθέσεις ὑπάρξεως Συντάγματος εἰς μίαν Πολιτείαν. Ἡ ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου καὶ τὸ νέον Ἑλληνικὸν Σύνταγμα. Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ διάκρισις τῶν ἐξουσιῶν. Ἡ κοινωνιολογία ὡς ἐπιστήμη. Κοινωνιολογία καὶ ψυχολογία. Κοινωνιολογία καὶ Παιδαγωγική. Μορφαὶ κοινωνικῆς ζωῆς. Οἰκογένεια, φυλή, τάξις. Πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ὀργάνωσις τῆς κοινωνίας.

2. Εἰδικὴ Διδακτικὴ Νηπιαγωγείου.

(Ὧραι διδακτικαὶ 75).

Αἱ σπουδάστριαι δέον νὰ κατανοήσουν, ὅτι ἡ ὅλη ἀγωγὴ καὶ μάθησις ἐν τῷ Νηπιαγωγείῳ σκοπεῖ εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἀντιλήψεως καὶ τῶν λοιπῶν ψυχο-σωματικῶν δυνάμεων τῶν νηπίων, τὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν ἡλικίαν των κοινωνικὴν καὶ ἠθικοθρησκευτικήν των ἀγωγήν, ὥστε νὰ τεθοῦν ἀσφαλεῖς βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ στηριχθῇ ἡ ἐν συνεχείᾳ σύμμετρος ἐξέλιξις τῆς προσωπικότητος αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο, αἱ ἐντὸς τοῦ Νηπιαγωγείου ἐνασχολήσεις καὶ δραστηριότητες τῶν νηπίων, δέον νὰ ἀναφέρωνται εἰς τὰς κάτωθι περιοχάς:

α) Τὴν ἀγωγὴν τῶν αἰσθήσεων τῶν νηπίων, ἥτις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων αὐτῶν, διὰ τῆς ὑπ' αὐτῶν συστηματικῆς παρατηρήσεως ἀντικειμένων καὶ φαινομένων πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἀντιληπτικῆς ἱκανότητός των.

Μέσα: Ἀνατροφὴ μὲ τὸν περιβάλλοντα κόσμον καὶ μελέτη αὐτοῦ (μελέτη τοῦ περιβάλλοντος). Δημιουργικὸς συσχετισμὸς τῶν νηπίων μὲ τὸ φυσικὸν καὶ ἀνθρώπινον περιβάλλον των (Πραγματογνωσία — Πατριδογνωσία ἐνυφαινόμεναι εἰς τὴν ἐνιαίαν Συγκεντρωτικὴν Διδασκαλίαν).

Παρατήρησις φυσικῶν ἢ τεχνικῶν ἀντικειμένων. Διάκρισις μορφῶν, σχημάτων, μεγεθῶν, χρωμάτων. Παίγνια μὲ εἰδικὸν διὰ τὴν ἄσκησιν ἑκάστης αἰσθήσεως ὑλικόν (ὑλικὸν FROEBEL, MONTESSORI, AUDEMARS — LAFENDEL κ.ἄ. πλαστελίνη, πηλός, κατασκευαί.

β) Τὴν ἀγωγὴν τῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως τῶν νηπίων. Μέσα: Ἐλεύθεραι ἀνακοινώσεις καὶ συνδιαλέξεις, λεκτικαὶ ἀσκήσεις, διηγήσεις, ἀπαγγελίαι ποιημάτων, παραμυθίων, προσευχῶν ἢ ἄλλων ἁπλῶν παιδικῶν κειμένων, κουκλοθέατρον, θεατρικαὶ ἀναπαραστάσεις καὶ δραματοποιήσεις ἐκτελού-

μεναι ὑπὸ τῶν νηπίων, πιστὴ καὶ λεπτομερὴς ἐκτέλεσις ἐντολῶν ἢ παραγγελιῶν κλπ.

γ) Τὴν ἀγωγὴν τῆς φαντασίας των, ὥστε νὰ περισταλοῦν αἱ ὑπερβολαὶ ταύτης καὶ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ δημιουργικὴ φαντασία.

Μέσα: Τὰ κατάλληλα παραμύθια, ἡ χειροτεχνία, ἡ Ἰχνογραφία, ἡ Ζωγραφική, αἱ ἀναπαραστάσεις καὶ δραματοποιήσεις καὶ ἄλλα.

δ) Τὴν καλαισθητικὴν ἀγωγὴν τῶν νηπίων. Μέσα: Ἐλεύθερον σχέδιον, Ἰχνογραφία, Ζωγραφική, Πλαστική, Χειροτεχνία (κέντημα, χαρτόνι, χαρτοκοπτική, χαρτοδιπλωτική, χαρτοπλεκτική, χαρτοκολλητικὴ κ.ἄ.). Μουσική, χορός, ρυθμικαὶ ἀπαγγελίαι καὶ κινήσεις, κατάλληλος περιποίησις τῆς προσωπικῆς ἐμφανίσεως τῶν νηπίων, κατάλληλος διευθέτησις καὶ τακτοποίησις τῶν ἀντικειμένων καὶ παιγνίων των, καλαίσθητος διαρρύθμισις τοῦ ὅλου σχολικοῦ χώρου, ἀπόκτησις ἕξεων τῆς τάξεως, τῆς ἀκριβείας, τῆς καθαριότητος καὶ τῆς ἐν γένει αὐτοεξυπηρετήσεώς των κ.ἄ.

ε) Τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν τῶν νηπίων, πρὸς διασφάλισιν καὶ προαγωγὴν τῆς ὑγείας αὐτῶν.

Μέσα: Ἀσκήσεις συντελοῦσαι εἰς τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ὑγείαν τῶν νηπίων. Παίγνια, ἐλεύθερα ἢ κατευθυνόμενα, ἀτομικὰ ὁμαδικὰ — Εἴδη των. Κίνησις ἐν ὑπαίθρῳ, κηπευτικαὶ καὶ ζωοκομικαὶ ἐνασχολήσεις. Κίνησις — ρυθμικὴ ἀγωγὴ νηπίων (συστήματα JAQUES DALCROZE καὶ KARL ORFF). Ρυθμικαὶ δραστηριότητες. Ρυθμικαὶ ἐκφράσεις.

στ) Τὴν ἀγωγὴν τῶν κινήσεων τοῦ σώματος, ἰδίᾳ δὲ τῶν κινήσεων τῆς χειρός.

Μέσα: Κατάλληλος στάσις τοῦ σώματος κατὰ τὸ κάθισμα, τὸ βάδισμα, τὴν συζήτησιν, τὴν ἐκτέλεσιν ἐντολῶν, ἔργων (χειροτεχνικῶν κ.ἄ.), ρυθμικαὶ κινήσεις, χοροὶ κ.ἄ.

ζ) Τὴν Μουσικὴν ἀγωγὴν τῶν νηπίων. Μέσα: Μουσικαὶ ἀσκήσεις, μουσικὴ ἀκρόασις, ἐξερεύνησις μουσικῶν καὶ λοιπῶν ἤχων, ἁπλαῖ μελῳδίαι καὶ ρυθμοί. Ἄσματα, κρουστὰ ὄργανα, παιδικὴ ἀρχήστρα.

η) Τὴν ἠθικο θρησκευτικὴν ἀγωγὴν τῶν νηπίων (ἀγωγὴν ἠθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ συναισθήματος). Μέσα: Βιωματικὴ ἀνάπτυξις τῶν συναισθημάτων τούτων (ἔμπρακτος ἐφαρμογὴ ἠθικῶν κανόνων, φιλαλήθεια, εἰλικρίνεια, σεβασμὸς τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἄλλων, συμμετοχὴ εἰς θρησκευτικὰς ἑορτὰς καὶ τελετάς, ἐκκλησιασμός), ἄσκησις καὶ ἐθισμός, προσευχαί, ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι, ἀφηγήσεις ἁπλῶν θρησκευτικῶν ἱστοριῶν, κατατοπισμὸς τῶν νηπίων ἐπὶ τῆς σημασίας ἁπλῶν θρησκευτικῶν ἀντικειμένων καὶ τόπων λατρείας. Ἄσκησις τῶν σπουδαστριῶν εἰς τὴν σύνθεσιν ἁπλῶν παιδικῶν προσευχῶν.

θ) Τὴν κοινωνικὴν ἀγωγὴν τῶν νηπίων (ἀγωγὴ τῶν κοινωνικῶν συναισθημάτων αὐτῶν). Μέσα: Ἀπόκτησις ὑπ' αὐτῶν, ἀναλόγως πρὸς τὴν ἡλικίαν των, τῶν ἕξεων τῆς τάξεως, ἐργασίας, πειθαρχίας, ἀλληλοβοηθείας, συνεργατικότητος, τοῦ ὁμαδικοῦ πνεύματος, τῆς συμμορφώσεως εἰς κανονισμοὺς τῆς ἀναλήψεως πρωτοβουλιῶν καὶ εὐθυνῶν, τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς (μάθημα εὐγενείας), τῆς αὐτοκυριαρχίας (ἐμμονὴ κατὰ τὴν ἐργασίαν, παραμονὴ εἰς τὴν τάξιν, μάθημα σιωπῆς). Τρόπος ἀναπτύξεως τῶν ἀρετῶν καὶ ἱκανοτήτων τούτων: Περιορισμὸς τοῦ ἀρχεγόνου ἐγωκεντρισμοῦ τῶν νηπίων καὶ ἀνάπτυξις — κατὰ τὸ δυνατὸν — τῶν κοινωνικῶν των διαθέσεων. Ὀργάνωσις Σχολικῆς ζωῆς ἐν τῷ Νηπιαγωγείῳ (ἑορταί, παραστάσεις, περίπατοι, ἐκδρομαί).

ι) Τὴν ἄσκησιν τῶν νηπίων εἰς τὴν πρώτην Ἀνάγνωσιν, Γραφὴν καὶ Ἀρίθμησιν:

1) Ἡ πρώτη Ἀνάγνωσις καὶ γραφὴ εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον. Ἀπόψεις. Ὀρθὴ θέσις τοῦ προβλήματος. Ἀναγνωστικὰ παίγνια.

2) Ἡ πρώτη Ἀρίθμησις εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον. Εὐκαιρίαι παρουσιαζόμεναι καθ' ὅλας τὰς μνημονευθείσας ἐνασχολήσεις καὶ δραστηριότητας τῶν νηπίων πρὸς ἀρίθμησιν καὶ ἀπόκτησιν ὑπ' αὐτῶν ὡρισμένων προαριθμητικῶν καὶ ἀριθμητικῶν (καί τινων γεωμετρικῶν καὶ χρονικῶν) ἐννοιῶν ὡς εἶναι: Ἔννοια πλήρους ἑνός, μηδενός, συνόλου, ὑποσυνόλου, ποσότητος, βάρους, μεγέθους, ἰσότητος, ἀνισότητος, ἀποστάσεως, ἐπιφανείας, χωρητικότητος, γωνίας, τριγώνου, τετραγώνου, ἡμέρας, νυκτός, ὡρῶν, λεπτῶν, ἑβδομάδος, μηνός, ἔτους κ.ἄ.

Ἀριθμητικὰ παίγνια.

3. Ἀγωγὴ τῶν καθυστερημένων νηπίων.

(Ὧραι διδακτικαὶ 26).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος ἀποβλέπει εἰς τὴν παροχὴν βασικῶν γνώσεων ἐπὶ τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς (προγράμματα καὶ μέθοδοι ἐκπαιδεύσεως) τῶν νοητικῶς καθυστερημένων νηπίων, ὥστε νὰ καταστοῦν αἱ σπουδάστριαι ἱκαναὶ νὰ ἀνακαλύπτουν ἐγκαίρως τὰς εἰδικὰς ταύτας περιπτώσεις νηπίων καὶ νὰ δύνανται νὰ ὑποβοηθήσουν καταλλήλως τὰ νοητικῶς καθυστερημένα, ἀλλ' ἐκπαιδεύσιμα τοιαῦτα.

Διδακτέα ὕλη:

Ὁρισμὸς καὶ ἀντικείμενον τῆς εἰδικῆς ἀγωγῆς. Ἔννοια τῆς νοητικῆς καθυστερήσεως. Κατηγορίαι νηπίων ἀποκλινόντων τοῦ κανονικοῦ. Σωματικά, ψυχολογικὰ καὶ παιδαγωγικὰ χαρακτηριστικὰ ἑκάστης τούτων. Αἴτια νοητικῆς καθυστερήσεως. Διάγνωσις αὐτῆς. Κατάταξις τῶν νοητικῶς ὑστερούντων νηπίων εἰς κατηγορίας. Ἵδρυσις Νηπιαγωγείων εἰδικῆς ἀγωγῆς, κατάρτισις εἰδικῶν προγραμμάτων διὰ νοητικῶς ὑστεροῦντα ἀλλ' ἐκπαιδεύσιμα νήπια καὶ ἐκπαίδευσις εἰδικῶν παιδαγωγῶν — νηπιαγωγῶν. Ἀγωγὴ τῶν ἐκπαιδευσίμων νοητικῶς καθυστερημένων νηπίων. (Ἀντιμετώπισις τῶν δυσχερειῶν αὐτῶν περὶ τὴν μάθησιν καὶ τὴν προσαρμογήν, καλλιέργεια αἰσθήσεων, ἄσκησις εἰς τὸν προσανατολισμὸν ἐν χώρῳ, καλλιέργεια προσοχῆς, παρατηρητικότητος καὶ μνήμης, θεραπευτικὴ γυμναστική, ἐλεύθεραι ἀπασχολήσεις, ἀπόκτησις ἕξεων ὑγιεινῆς καὶ ἱκανότητος αὐτοεξυπηρετήσεως).

Κοινωνικὴ ἀγωγὴ νοητικῶς ὑστερούντων νηπίων (συνεργατικότης, ὁμάδες, κοιναὶ παίγνια, ὁμαδικαὶ δραστηριότητες παραλλήλως πρὸς τὰς ἀτομικὰς τοιαύτας). Ἀγωγὴ τῶν ἀσκησίμων νοητικῶς καθυστερημένων νηπίων.

4. Ψυχολογία προσαρμογῆς.

(Ὧραι διδακτικαὶ 50).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Διὰ τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται ἡ μύησις τῶν σπουδαστριῶν εἰς τὰ θέματα τῆς δυσπροσαρμοστίας τὴν ὁποίαν παρουσιάζουν ἐνίοτε τὰ νήπια καὶ εἰς τὴν λῆψιν μέτρων πρὸς ἐπαναπροσαρμογὴν καὶ θεραπείαν τούτων, ὥστε νὰ βοηθοῦν εἰς τὴν ὁμαλὴν ἐξέλιξιν αὐτῶν.

Διδακτέα ὕλη:

1) Ἔννοια τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς ψυχολογικῆς προσαρμογῆς. Κίνητρα προσαρμογῆς. Ἐμπόδια — Ματαίωσις — Ψυχικαὶ συγκρούσεις.

2) Ὁλοκληρωμένη καὶ μὴ ὁλοκληρωμένη ψυχικὴ προσαρμογή. Ἀντιδράσεις πρὸς προσαρμογὴν — Μηχανισμοὶ προσαρμογῆς ἢ ἀμύνης.

Τὰ δυσπροσάρμοστα νήπια.

3. Συμπτώματα δυσπροσαρμοστίας τοῦ νηπίου (δειλία, ἀγωνία, φοβία, τάσις πρὸς μόνωσιν, μελαγχολία, ὑπερβολικὴ ὀνειροπόλησις, νευρικότης, ἀπειθαρχία, ἐχθρότης, ἐπιθετικότης, ζηλοτυπία, ἀψιθυμίαι, ψεῦδος, κλοπή, ἄρνησις φαγητοῦ, διαταραχαὶ ὕπνου, γλωσσικαὶ διαταραχαί).

Παράγοντες δυσπροσαρμοστίας τοῦ νηπίου (ἐγγενεῖς — ἐξωγενεῖς). Ἀντιμετώπισις τῶν δυσπροσαρμόστων νηπίων.

4) Κριτήρια ὁμαλῆς προσαρμογῆς καὶ ψυχικῆς ὑγείας.

5) Τήρησις κανόνων ψυχικῆς ὑγιεινῆς εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον. Συνέπειαι τῆς δυσμενοῦς ἐπιδράσεως τῶν συνθηκῶν τοῦ νηπιαγωγείου ἐπὶ τῶν νηπίων.

6) Ἐπαναπροσαρμογὴ καὶ θεραπεία (ἄμεσα μέσα — ἔμμεσα μέσα).

7) Ὁ ρόλος τῆς νηπιαγωγοῦ διὰ τὴν ὁμαλὴν προσαρμογὴν καὶ ψυχικὴν ὑγείαν τοῦ νηπίου. Κατάρτισις ἀτομικοῦ δελτίου καὶ ἀτομικοῦ φακέλλου δι' ἕκαστον νήπιον.

5. Ψυχοπαθολογία τοῦ παιδός.
(Ὧραι διδακτικαὶ 50).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι ἡ εἰσαγωγὴ τῶν σπουδαστριῶν εἰς τὰ κυριώτερα φαινόμενα ψυχοπαθολογικῶν ἀντιδράσεων τοῦ νηπίου, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἀνακαλύπτουν ἐγκαίρως ταύτας καὶ νὰ λαμβάνουν μέτρα ἀποφυγῆς τῆς περαιτέρω ἐπιδεινώσεως αὐτῶν, διασφαλίζουσαι — κατὰ τὸ δυνατὸν — τὴν ψυχικὴν ὑγείαν τῶν νηπίων.

Διδακτέα ὕλη:

1) Νοημοσύνη — ἔννοια — διακρίβωσις δείκτου νοημοσύνης — TEST.

2) Νοητικὴ ἀνεπάρκεια ἢ καθυστέρησις — ἔννοια — διάγνωσις — θεραπεία — εἰδικὰ Ἱδρύματα νοητικῶς ὑστερούντων.

3) Αἴτια νοητικῆς ἀνεπαρκείας—εἰδικαὶ μορφαὶ—ψυχιατρικὴ διαίρεσις αὐτῶν.

4) Παιδικαὶ νευρώσεις — Παιδικαὶ ψυχώσεις.

5) Νευρωτικαὶ ἀντιδράσεις καὶ διαταραχαὶ νηπίων (διαταραχαὶ ὕπνου, ἐνουρήσεις, διαταραχαὶ ἐκκριτικῶν λειτουργιῶν, σεξουαλικῆς ἀναπτύξεως, εὐερεθιστότητος, ψυχοκινητικαὶ διαταραχαί, διαταραχαὶ λόγου).

6) Εἰδικαὶ σχολικαὶ δυσκολίαι:

α) Διαταραχαὶ τῆς συμπεριφορᾶς ἢ τοῦ χαρακτῆρος.

β) Δυσκολίαι μαθήσεως καὶ προσαρμογῆς.

γ) Περίεργοι συναισθηματικαὶ ἀντιδράσεις.

δ) Ὀργανικαὶ νόσοι — ἐπιληψία.

ε) Ψυχοσωματικαὶ διαταραχαὶ καὶ νόσοι.

στ) Παιδικοὶ μηχανισμοὶ ἀμύνης.

7) Στάσις τῶν νηπιαγωγῶν. Ληπτέα μέτρα.

8) Εἰδικὰ ἱδρύματα καὶ σταθμοὶ πρὸς παραπομπὴν τῶν πασχόντων νηπίων.

6. Ἀγωγὴ τοῦ λόγου, ἰδίᾳ δὲ ὀρθοφωνία.
(Ὧραι διδακτικαὶ 50).

Διδακτέα ὕλη:

1) Ἡ ὁμιλία. Ἡ τεχνικὴ τῆς συζητήσεως, τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς διαλέξεως. Ὁ ρυθμός, ἡ χροιὰ καὶ τὸ ὕφος τῆς ὁμιλίας εἰς τὰς ὡς ἄνω περιπτώσεις.

2) Ἡ τεχνικὴ τῆς ὁμιλίας. Προϋποθέσεις καλῆς ὁμιλίας (κανονισμὸς ἀναπνοῆς, καθαρὰ ἄρθρωσις, ἀρτία ἐκφώνησις λέξεων). Ὀρθοφωνία κατὰ τὴν ὁμιλίαν (ἀναπνοή: εἰσπνοὴ —ἐκπνοή). Ἄρθρωσις κατὰ τὴν ὁμιλίαν (συνδυασμὸς φθόγγων, καθαρὰ καὶ εὐκρινὴς ἄρθρωσις). Ἐλαττώματα ἐκφωνήσεως (ψευδισμός, τραυλισμός, βαταρισμός, βραδυγλωσσία). Ρυθμὸς ὁμιλίας (βραδύς, μέσος, ταχύς). Μέγεθος φωνῆς (σιγανή, μέση, ἰσχυρά). Ἀτομικὸς χαρακτὴρ τῆς φωνῆς. Χρωματισμὸς καὶ φυσικότης ταύτης.

3) Παιδικὴ ποίησις, παιδικὴ διήγησις καὶ παραμύθι. Μετατροπαὶ διηγημάτων διὰ μεγαλύτερα παιδιὰ εἰς διηγήσεις διὰ νήπια. Μετατροπαὶ διηγημάτων εἰς ποιήματα διὰ νήπια. Συγγραφὴ παιδικῶν διηγήσεων μὲ θέματα ἀνταποκρινόμενα εἰς τὴν ψυχοσύνθεσιν τῶν νηπίων. Δραματοποιήσεις μύθων καὶ διηγήσεων. Θεατρικὸς αὐτοσχεδιασμός.

4) Ὑποδειγματικὴ παρουσίασις ἐκλεκτῶν κειμένων παιδικῆς λογοτεχνίας.

7. Οἰκιακὴ Οἰκονομία μετὰ στοιχείων οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγωγῆς.
(Ὧραι διδακτικαὶ 75).

Διδακτέα ὕλη:

Α'. Θεωρία: α) Κατοικία. Ἐξέλιξις. σύγχρονος κατοικία. Ἐκλογὴ κατοικίας. Προσανατολισμός. Ἐσωτερικὴ διάταξις χώρου. Ὑγιεινὴ κατοικίας. Ἐξοπλισμός, διακόσμησις, συντήρησις, καθαριότης, αἰσθητική. Τὸ δωμάτιον τοῦ παιδός. Διακόσμησις, ἔπιπλα, χρώματα, ὑλικά. Τὸ Νηπιαγωγεῖον καὶ ὁ Παιδικὸς Σταθμός. Αἰσθητικὴ — Διακόσμησις — Καθαριότης — Συντήρησις.

β) Οἰκογενειακὴ καὶ κοινωνικὴ ἀγωγή, Ἔννοια, σκοπὸς καὶ ἀξία αὐτῆς. Ἐμφάνισις, καθαριότης, ἀνθρώπιναι σχέσεις, συμπεριφορά, κοινωνικότης. Στάσις κατὰ τὰς διαφόρους περιπτώσεις τῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς. Τρόπος ἐκδηλώσεων — Συμπεριφορὰ — Τρόπος ὁμιλίας.

γ) Ἀτομικὴ καθαριότης καὶ καλὴ συμπεριφορὰ τοῦ παιδὸς τῆς προσχολικῆς ἡλικίας εἰς τὴν οἰκίαν, τὸ Νηπιαγωγεῖον, τὰς συναναστροφὰς καὶ ἐπαφάς του.

Β'. Πρακτικά: (Ὧραι 25). Ἄσκησις τῶν σπουδαστριῶν εἰς τὴν ραπτικήν, διακοσμητικήν, μαγειρικὴν καὶ ζαχαροπλαστικήν. Ἐκτέλεσις γεύματος διὰ διαφόρους τύπους οἰκογενειῶν. Χρησιμοποίησις τροφῶν μεγάλης θρεπτικῆς ἀξίας καὶ χαμηλοῦ κόστους. Προϋπολογισμὸς — Ἀπολογισμὸς ἐξόδων. Ὁ ρόλος τῆς οἰκοδεσποίνης. Ἐπίσημα γεύματα καὶ δεξιώσεις.

8. Βρεφοκομία - Σχολικὴ Ὑγιεινή.
Στοιχεῖα λοιμωδῶν νόσων προσχολικῆς ἡλικίας.

Πρῶται βοήθειαι.

Ἐκ τῆς βρεφοκομίας: (Ὧραι διδακτικαὶ 20).

Στοιχεῖα βρεφοκομίας. Ἀνάγκαι καὶ φυσιολογικαὶ λειτουργίαι βρέφους. Ὑγιεινὴ ἀνάπτυξις καὶ διατροφὴ αὐτοῦ. Περιποίησις, καθαριότης, διατροφή.

Σχολικὴ Ὑγιεινή: (Ὧραι διδακτικαὶ 20).

Ἡ ὑγιεινὴ τοῦ Νηπιαγωγείου. Κτίριον — ἐκλογὴ γηπέδου — προσανατολισμὸς — φωτισμὸς — ὑγιειναὶ ἔπιπλα — σχολικὸς κῆπος — χῶροι ὑγιεινῆς καὶ καθαριότητος — χῶροι Γυμναστικῆς καὶ παιδιῶν — Προαύλιον.

Στοιχεῖα λοιμωδῶν νόσων προσχολικῆς ἡλικίας.

Πρῶται βοήθειαι.
(Ὧραι διδακτικαὶ 35).

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος: Διὰ τοῦ μαθήματος τούτου σκοπεῖται ἡ εἰσαγωγὴ τῶν σπουδαστριῶν εἰς τὰ τῶν λοιμωδῶν νοσημάτων, τοῦ τρόπου μεταδόσεως αὐτῶν, τῆς προφυλάξεως ἐξ αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς παροχῆς πρώτων βοηθειῶν ἐπὶ περιπτώσεων κακώσεων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἢ ἄλλων ἐκτάκτων περιστατικῶν χρηζόντων ἀμέσου βοηθείας, ὥστε νὰ καταστοῦν αὗται ἱκαναὶ νὰ ἀντιμετωπίζουν ἀποτελεσματικῶς ἑκάστην παρουσιαζομένην παρομοίαν περίπτωσιν ἐπὶ νηπίων καὶ παίδων.

Διδακτέα ὕλη:

α) Λοιμώδη νοσήματα καὶ μικρόβια. Ἐστίαι μικροβίων, εἴσοδος αὐτῶν εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμὸν καὶ φυσικὴ ἄμυνα τούτου. Προφύλαξις — Ἀνοσία (ἀπολύμανσις, ὁροί, ἐμβόλια). Κοινωνικὰ νοσήματα — εἴδη των.

β) Πρῶται βοήθειαι μετὰ στοιχείων νοσηλευτικῆς. Πρῶται βοήθειαι παρεχόμεναι ἐπὶ περιπτώσεων μηχανικῶν κακώσεων τοῦ σώματος (θλάσεων, ἐξαρθρωμάτων, καταγμάτων, τραυμάτων, ἐγγμάτων ἐντόμων κλπ.) θερμαντικῶν κακώσεων (ἐγκαυμάτων — ψύξεων), χημικῶν κακώσεων, ἠλεκτρικῶν κακώσεων (ἠλεκτροπληξιῶν) καὶ ἄλλων ἐκτάκτων περιστατικῶν (λιποθυμιῶν, ἀσφυξιῶν, δηλητηριάσεων).

γ) Πρῶται βοήθειαι παρεχόμεναι εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐπὶ νηπίων.

9. Τεχνικά.
(Ὧραι διδακτικαὶ 75).

Διδακτέα ὕλη:

α) Ἰχνογραφία. Ὡς καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος ἰχνογράφησις σχημάτων καὶ ἀντικειμένων ἐκ τοῦ φυσικοῦ, σώματος καὶ προσώπου ἀνθρώπων. Ἐπὶ πλέον: Ἐφαρμογαὶ προοπτικῆς. Σχεδίασις διαφόρων θεμάτων καταλλήλων διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κέντρων διαφερόντων. Ἰχνογράφησις διαφόρων κινήσεων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ τοῦ σώματος τῶν ζώων, ἐνδυμασιῶν καὶ διαφόρων ἐποπτικῶν μέσων νηπιαγωγείου.

β) Ζωγραφική: Περαιτέρω ἄσκησις εἰς τὴν ζωγραφικὴν δι' ὑδροχρωμάτων ἢ ἐλαιοχρωμάτων ἢ καρβούνου ἢ συνικῆς μελάνης.

γ) Διακοσμητική: Ἄσκησις εἰς τὴν διακοσμητικήν. Κατασκευὴ διακοσμητικῶν μέσων πρὸς διακόσμησιν τῶν Νηπιαγωγείων κατὰ τὰς τελουμένας ἑορτὰς ἐντὸς αὐτῶν.

δ) Χειροτεχνία: Περαιτέρω ἄσκησις τῶν σπουδαστριῶν εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς χειροτεχνίας καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν κατασκευὴν ἐποπτικῶν μέσων Νηπιαγωγείου (πλαί-

σια παιγνιδιῶν — φανελλοπίνακες κ.ἄ.), παιδαγωγικῶν παιγνιδιῶν, ὡς καὶ μέσων ψυχαγωγίας νηπίων (σκηνικῶν, κουκλῶν, ζώων κουκλοθεάτρου κλπ.).

10. Σωματικὴ ἀγωγή. Γυμναστικὴ ἀγωγὴ νηπίων.
(Ὧραι διδακτικαὶ 75).

Διδακτέα ὕλη:

α) Γυμναστικὴ ἀγωγὴ σπουδαστριῶν. Περαιτέρω ἄσκησις αὐτῶν ἐφ' ὅλων τῶν κατηγοριῶν τῶν τακτικῶν ἀσκήσεων καὶ ἀραιώσεων, τῶν ἐλευθέρων γυμναστικῶν ἀσκήσεων μετὰ φορητῶν ὀργάνων (στεφάνων, κορδελλῶν, σφαιρῶν), τῶν ἀσκήσεων εὐκινησίας, δεξιότητος καὶ δυνάμεως (ἐπὶ τοῦ ἐδάφους) τῶν ἐνοργάνων ἢ ἐφηρμοσμένων ἁλμάτων καὶ ἀσκήσεων (ἐπὶ δοκῶν, πολυζύγων, ἵππων καὶ πλινθίων) καὶ τῆς καθόλου ἐνοργάνου Γυμναστικῆς.

β) Γυμναστικὴ ἀγωγὴ νηπίων: Ἄσκησις τῶν σπουδαστριῶν εἰς τὴν γυμναστικὴν διὰ νήπια, εἰς παιγνιώδεις κινήσεις καὶ ἁπλᾶς παιδιὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν μίμησιν πραγματικῶν φαινομένων, γεγονότων, προσώπων ἢ πραγμάτων.

Εἰδικώτερον:

Παιγνιώδεις ἀσκήσεις μὲ μπάλλες, στεφάνια, σχοινάκια, ἔδρανα, ράβδους κλπ.

Ρυθμικαὶ κινήσεις συναδείᾳ μουσικῆς ἢ ἀσμάτων κατὰ τὸ σύστημα ORFF (συνδυασμὸς μουσικῆς καὶ κινήσεως).

Παιγνιώδεις ἀσκήσεις μὲ μύθους (συνδυασμὸς λόγου καὶ κινήσεως).

Ρυθμικὰ παίγνια (τὰ παπάκια, τὸ κουνελάκι, τὰ ρολογάκια, ἡ ζυγαριά, οἱ φωλιές, τὰ ναυτάκια).

Παιγνιώδεις ἐνασχολήσεις εἰς ὄργανα Κέντρων Παιδικῆς χαρᾶς (τσουλήθρα, αἰώρα, κλίμακες, σκάμμα).

Παιγνιώδεις ἀσκήσεις εὐκαμψίας τοῦ σώματος τοῦ νηπίου.

Μιμητικαὶ κινήσεις (πῶς πετᾷ ὁ πελαργός, πῶς τρέχει ὁ λαγός, πῶς πηδᾷ ὁ βάτραχος).

Δρομικὰ παίγνια (ὁ λύκος καὶ τὸ ἀρνί, ἡ γάτα καὶ ὁ ποντικός, κλέφτες καὶ χωροφύλακες, ποικιλίαι μὲ μπάλλα).

Ἐνασχολήσεις τῶν νηπίων μὲ θέματα λαμβανόμενα ἀπὸ τὴν καθημερινὴν ζωὴν (σκάψιμον, θερισμός, τρυγητός), ἀπὸ τὴν ζωὴν διαφόρων ἐπαγγελμάτων (ὑποδηματοποιός, σιδηρουργός, γεωργός, βαρκάρης, πυροσβέστης), ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὰς περιπετείας τῶν ἡρώων τῶν διαφόρων παραμυθιῶν, τὰ ὁποῖα διηγοῦνται (ἡ κοκκινοσκουφίτσα, ὁ κοντορεβυθούλης, ὁ ἱππότης κλπ.).

Ἄσκησις τῶν σπουδαστριῶν εἰς τὴν κατάρτισιν ὑποδειγματικῶν γυμνάσεων νηπίων.

γ) Ψυχαγωγία νηπίου: Ἔννοια καὶ σημασία τῆς ψυχαγωγίας διὰ τὰ νήπια. Μέσα ψυχαγωγίας αὐτῶν (παραμύθι, σλάϊτς, κινηματογράφος, καραγκιόζης, παιδικὸν θέατρον, κινούμενα σχέδια, κουκλοθέατρον, μαριονέττες, διάφορα παίγνια).

11. Μουσική.
(Ὧραι διδακτικαὶ 75).

Διδακτέα ὕλη: Περαιτέρω ἄσκησις τῶν σπουδαστριῶν ἐπὶ τῆς ὕλης τῆς διδασκομένης εἰς τὸ πρῶτον ἔτος. Ἰδιαιτέρως ἄσκησις εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἐνοργάνου Μουσικῆς. Ἐκμάθησις ἑνὸς τοὐλάχιστον ὀργάνου (παιδικοῦ αὐλοῦ ἢ ἀκορντεὸν ἢ ξυλοφώνου ἢ MELODICA).

12. Βιολογία. Στοιχεῖα Γεωπονίας. Κηπουρική.
(Ὧραι διδακτικαὶ 26).

Διδακτέα ὕλη:

Διδασκαλία τῶν τυχὸν μὴ διδαχθέντων εἰς τὸ Α' ἔτος κεφαλαίων ἐκ τῆς Βιολογίας καὶ Γεωπονίας.

Κηπουρική: Σχολικὸς κῆπος. Σημασία αὐτοῦ καὶ γενικαὶ γνώσεις διὰ τὴν ἐγκατάστασίν του.

Τρόποι πολλαπλασιασμοῦ τῶν φυτῶν (σπορεῖον, φυτώριον, ἐμβολιασμοί).

Λαχανόκηπος καὶ κυριώτεραι ἐργασίαι αὐτοῦ.

Ἀνθόκηπος, διαίρεσις αὐτοῦ, κατηγορίαι καλλωπιστικῶν φυτῶν, διατήρησις φυτῶν εἰς γλάστρας.

Ζωοτεχνία. Μέτρα διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς κτηνοτροφίας μας (ἀντικατάστασις ἐντοπίων ζώων μὲ ζῶα παραγωγικῶν φυλῶν, βελτίωσις τῆς διατροφῆς, τῆς κατοικίας, τῆς ὑγιεινῆς περιθάλψεως).

Ἡ διδασκαλία τῶν σχετικῶν πρὸς τὸν σχολικὸν κῆπον κεφαλαίων, θὰ γίνεται ἐν συσχετισμῷ πρὸς κηπευτικὰς καὶ λοιπὰς ἐργασίας τῶν νηπίων ἐντὸς αὐτοῦ.

13. Πρακτικαὶ ἀσκήσεις διδασκαλίας.

Ἡ πρακτικὴ ἄσκησις τῶν σπουδαστριῶν εἰς τὴν ἀγωγὴν τοῦ λόγου, τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἀπασχολήσεις τῶν νηπίων πραγματοποιεῖται κατὰ πρόγραμμα καθοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ.

Ἄρθρον 3.

Τὰ διδασκόμενα ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις καὶ σπουδαστηρίοις μαθήματα, διδάσκονται εἰς ὁμάδας τῶν 25 κατὰ μέγιστον ὅριον σπουδαστριῶν. Ἡ θεωρητικὴ διδασκαλία μαθημάτων τινῶν δυνατὸν νὰ γίνεται ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὸ σύνολον τῶν σπουδαστριῶν ἑκάστου ἔτους.

Ἡ συνήθης διδασκαλία γίνεται κατὰ τμήματα τῶν 50 σπουδαστριῶν κατ' ἀνώτατον ὅριον.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργόν, ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Β. Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Δεκεμβρίου 1972

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ο ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΝΤΩΝΑΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ